

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/2 C / Ferenc Jóskától a Mókus őrsig: a társadalmi emlékezet reprezentációi Magyarországon

A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Kriza Borbála e-mail cím: krizab@g.mome.hu

Kód: B-AE-501-2B	Tantervi hely: BA ES	Javasolt félév: 2-5	Kredit: 5 (előadással együtt)	Tanóraszám:2 Egyéni hallgatói munkaóra: 51
Kapcsolt kódok: 129-33-11-02	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):

A kurzust B-AE-501 Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/1 előadással együtt kell felvenni

A kurzus célja és alapelvei:

A Társadalmi és pszichológiai stúdiumok célja megismertetni a hallgatókkal az alkotómunka társadalmi, kulturális és pszichológiai környezetét, illetve a szociológiai, kulturális antropológiai, pszichológiai alapfogalmakat és legfontosabb elméleti megközelítéseket.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

- (1) A hallgató ismeri a legfontosabb társadalmi és kulturális jelenségeket, folyamatokat és intézményeket, illetve azok történeti alakváltozatait.
- (2) A társadalmi és kulturális jelenségek értelmezéséhez és elemzéséhez alapszintű elméleti ismeretekkel és fogalomkészlettel rendelkezik.
- (3) Alapszinten ismeri az alkotómunka és a befogadás pszichológiai vonatkozásait

Képesség:

- (1) A hallgató képes globális keretek között és történeti összefüggéseiben értelmezni az egyes társadalmi jelenségeket, folyamatokat és intézményeket.
- (2) Képes multidiszciplináris, az egyes szakterületek sajátos szemléletét összeegyeztető gondolkodás és problémamegoldás elsajátítására.
- (3) Megalapozott véleményét képes szóban és írásban, magyarul és egy idegen nyelven, választékosan és logikusan felépítve kifejtteni.

Attitűd:

- (1) A kortárs társadalmi és kulturális jelenségekkel és folyamatokkal kapcsolatban képes kritikai reflexiókat megfogalmazni és önállóan véleményt alkotni.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

A kurzus során végigvesszük a huszadik századi magyar történelem meghatározó időszakait, különös tekintettel azokra korszakokra, eseményekre, amelyek mai napig jelen vannak a társadalmi-politikai diskurzusban. A kurzus nem a történeti események faktuális ismertetésére törekszik, sokkal inkább azt akarjuk megérteni, hogyan beszéltünk és beszélünk ezekről a korszakokról, meghatározó eseményekről, szem előtt tartva, hogy a huszadik századi történeti korszakok rendszeresen átértékelődnek a hivatalos és ezáltal a kollektív illetve privát emlékezeti diskurzusokban. A korszakokról való beszéd megértéséhez az adott korszakra vonatkozó, azt valamilyen módon megjelenítő anyagot, az „emlékezet objektumait” (fotó, tárgy, film stb.) használjuk, amelyeket közösen értelmezünk, kontextusba helyezünk, megvizsgáljuk, mi lehet a keletkezésének funkciója, esetleg milyen politikai-ideológiai szerepet töltött be.

A félév során számos történeti fogalmat tisztázunk, valamint beszélünk a történeti események forrásairól, a huszadik századi magyar társadalomtörténet fontos jellemzőiről. Hallgatók a kurzusfeladatok teljesítése során a kritikai gondolkodás és érvelés eszközeit alkalmazva gyakorolják a

tárgyak vizsgálatát, írott szövegek és beszédek esetében a diskurzuselemzést, a grafikus tartalmak és történeti filmek értelmezését.

A félév során online filmvetítéseket, valamint virtuális (és ha lehetséges offline) sétákat tervezünk.

Az órák menete és tematikája

1. Bevezető: fogalmak tisztázása, egyéni feladatok kiosztása
2. „K und K és a boldog békeidők”, Osztrák-Magyar Monarchia és Ferenc József
3. „Én is jártam Isonzónál”, magyarok az első világháborúban / „A dicsőséges 133 nap” Tanácsköztársaság/vörös terror, fehér terror
4. „Csonka-Magyarország nem ország”, Trianoni békeszerződés és a Horthy korszak revíziós kultusza
5. „Vitéz Nagybányai Horthy Miklós katonája vagyok” a Horthy korszak és a második világháború: Don-kanyar és Budapest ostroma
6. „Mártírok, fasiszták, nyilas pribékek”, a magyar holokauszt
7. 1945-48: Felszabadulás és/vagy megszállás, nők elleni erőszak, kitelepítés, lakosságcsere
8. „Éljen Rákosi!”, a Rákosi rendszer és az ötvenes évek
9. „Ruszkik haza!”, az 1956-os forradalom
10. „Addig jó, míg Kádár él!”, a Kádár-rendszer ideológiája
11. „A legvidámabb barakk és a gulyáskommunizmus”. a Kádár rendszer mindennapjai
12. „Demokráciát!”, 1989-1990: a rendszerváltás. Félév lezárása.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

Az órák interaktívak és nagyrészt a hallgatók prezentációira illetve az azokhoz kapcsolódó beszélgetésre épülnek.

A hallgató részletes **kiselőadást (online prezentációt)** készít az egyik felsorolt korszakra valamilyen módon utaló, a korszakot reprezentáló anyag alapján, amelyet az oktatóval egyeztetve maga választ. Ez az „anyag” lehet egy film, fotó, tárgy (műtárgy vagy használati tárgy), kiállítás, emlékmű, (audio vagy video) performansz, beszéd, interjú, írott szöveg (pl. korabeli szöveg vagy visszaemlékezés), zenemű, kép stb. Ezek az anyagok keletkezhetnek a korszakot reprezentáló korban vagy később. A prezentáció során beszélni kell a vizsgált anyag keletkezésének a körülményeiről, a szerzőjéről, értelmezési lehetőségeiről és az elemzés tárgya valamint a reprezentált történeti kor kapcsolatáról.

Az óra elején egy rövid kvíz (kahoot) segítségével ismételjük át a vizsgált korszak fontosabb aspektusait. A hallgatónak az órákon részt kell vennie, maximum három hiányzás engedélyezett. A hallgatónak ismernie kell a feladott olvasmányok közül minimum ötöt. Az otthoni munka része még további két korszakhoz kapcsolódó reprezentációs anyag (objektum) gyűjtése, az objektumokat órán be kell mutatni, de nem kell róla prezentációt tartania. A hivatalos órákon kívül szervezett online vetítéseken, virtuális látogatásokon való részvétel is elvárt, mely úgy tekintendő mint a következő órára való felkészülés.

A hallgatónak a félév teljesítéséhez be kell adnia egy **2000 szó terjedelmű szemináriumi dolgozatot**, amely a prezentációjának írott változata és amelynek fel kell használnia és értelmeznie kell az alább felsoroltak közül legalább **öt fogalmat** valamint legalább **öt szakirodalmi forrást** (a megadott listáról vagy szabadon választott szakirodalom). A dolgozat mellékletének tartalmaznia kell a két választott objektum rövid leírását (fotóját).

- kollektív emlékezet - privát emlékezet, történeti emlékezet - társadalmi emlékezet (kommunikatív emlékezet)
- mikrohistoria, public history, emlékművek, emlékező performanszok, narratívák, „lieu de mémoire”, felejtés, nosztalgia, tabusítás
- képzelt közösség, mítoszok, heroizmus és áldozatiság. historicizmus, hagyomány, rítus, szimbólum
- nacionalizmus, antiszemitizmus, diszkrimináció, jogfosztás, előítéletek

- háború és forradalom, militarizmus, állam által szervezett erőszak, népiirtás, kitelepítés, trauma
- politikai ideológiák: marxizmus, szocializmus, államszocializmus, kommunizmus, fasizmus, náciizmus, liberalizmus
- demokrácia és totalitarizmus, cenzúra, központosítás, elnyomás, szabadságjogok
- propaganda, uszítás, ellenségképzés, ideológiai nevelés (indoktrináció)
- társadalmi változás és társadalmi mobilitás, társadalmi egyenlőtlenségek

A szemináriumi dolgozatot a classroomba kell feltölteni vagy emailben kell elküldeni a krizab@g.mome.hu email címre. A dolgozat beküldésének határideje: 2022. június 10.

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük konkrét dátumokkal, határidőkkel!
A hallgatók tennivalói, feladatai: pontos leírás, kiadás és leadás dátuma!

A tanulás környezete: online (google meet)

(A konkrét helyszínt a központi elosztás után az oktatási titkárok vezetik be a neptunba)

Értékelés:

Órai munka: az órák rendszeres látogatása, az órákra való készülés, minél több olvasmány ismerete. aktív jelenlét, hozzászólások minősége. Maximum 3 hiányzás engedélyezett.

Prezentáció: eredeti tárgyválasztás, sokrétű elemzés, izgalmas, vitára ösztönző gondolatok, vitakérdések megfogalmazása, színvonalas formai kivitelezés (ppt, prezi vagy egyéb multimédiás eszközök kreatív használata)

Szemináriumi dolgozat: A hallgatónak a félév teljesítéséhez be kell adnia egy 2000 szó terjedelmű szemináriumi dolgozatot, amely a prezentációjának írott változata és amelynek fel kell használnia és értelmeznie kell az alább felsoroltak közül legalább **öt fogalmat** valamint legalább **öt szakirodalmi forrást** (a megadott listáról vagy szabadon választott szakirodalom). A dolgozat mellékletének tartalmaznia kell a két választott objektum rövid leírását (fotóját).

Az értékelés szempontjai: a megadott alapfogalmak releváns használata, a fogalmak kontextusba helyezése, értelmezése, önálló és kritikai gondolatok és vélemények megfogalmazása, az adott vizsgált korszakhoz további kutatómunka elvégzése, források pontos megjelölése (wikipedia, iskolai tankönyv nem tekinthető forrásnak)

- kollektív emlékezet - privát emlékezet, történeti emlékezet - társadalmi emlékezet (kommunikatív emlékezet)
- mikrohistoria, public history, emlékművek, emlékező performanszok, narratívák, „lieu de mémoire”, felejtés, nosztalgia, tabusítás
- képzelt közösség, mítoszok, heroizmus és áldozatiság. historicizmus, hagyomány, rítus, szimbólum
- nacionalizmus, antiszemitizmus, diszkrimináció, jogfosztás, előítéletek
- háború és forradalom, militarizmus, állam által szervezett erőszak, népiirtás, kitelepítés, trauma
- politikai ideológiák: marxizmus, szocializmus, államszocializmus, kommunizmus, fasizmus, náciizmus, liberalizmus
- demokrácia és totalitarizmus, cenzúra, központosítás, elnyomás, szabadságjogok
- propaganda, uszítás, ellenségképzés, ideológiai nevelés (indoktrináció)
- társadalmi változás és társadalmi mobilitás, társadalmi egyenlőtlenségek

A szemináriumi dolgozatot a classroomba kell feltölteni vagy emailben kell elküldeni a krizab@g.mome.hu email címre. A dolgozat beküldésének határideje: **2022. június 10.**

Órai részvétel 30% Szemináriumi dolgozat: 40% Prezentáció: 30%

Kötelezően választható irodalom (minimum öt olvasmány). A tanulmányok elérhetőek lesznek a classroom felületén.

Kiemelten fontos, hogy az értékelés konkrét szempontjai megjelenjenek a kurzusleírásban!

Több tanár és tanáronként külön értékelés esetén tanáronként megbontva

Teljesítendő követelmények: konkrét leírás, határidők megadásával

Értékelés módja: milyen módszerekkel zajlik az értékelés {teszt, szóbeli felelet, gyakorlati demonstráció stb.}

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben)

Az érdemjegy kiszámítása

az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a kurzus érdemjegyében? pl. arányok, pontok, súlyok

Órai részvétel 30% Szemináriumi dolgozat: 40% Prezentáció: 30%

Ez a kurzus egy ún. többkurzusú tárgy egyik része!

A szeminárium és az előadás értékelése együttesen zajlik. A tantárgy teljesítéséhez mindkét rész-kurzusból érvényes, elégtelentől különböző osztályzattal kell rendelkeznie a hallgatónak. Amennyiben a hallgató a tantárgy bármely részéből elégtelen osztályzatot szerez, vagy egyik részét nem teljesíti az egész tantárgy ismétlése szükséges. A tantárgy végső érdemjegyének megállapítása a két kurzus eredményének egyszerű számtani átlagolásával történik, tört szám esetén a szemináriumra kapott eredmény alapján történik a kerekítés.

Kötelezően választható irodalom (minimum öt olvasmány). A tanulmányok elérhetőek lesznek a classroom felületén.

Olvasmányok jegyzéke

emlékezet, történeti reprezentáció:

Kovács, Éva Judit (2015) Az emlékezet szociológiai elméletéhez. In: Emlékezés, identitás, diszkurzus. Pszichológia és társadalom . L'Harmattan Kiadó, Budapest, pp. 237-260.

Pierre NORA (1999) Történelem és emlékezet között. A helyek problematikája, Aetas 1999/3

K. Horváth, Zsolt (1999) Az eltűnt emlékezet nyomában : Pierre Nora és a történeti emlékezetkutatás francia látképe. In: Aetas, (14) 3. pp. 132-141.

K. Horváth Zsolt (2015) Az emlékezet betegei. A tér-idő társadalomtörténeti morfológiájához. Kijarat, Budapest, 2015.

Sárközy, Réka (2011) Elbeszélte múltjaink. A magyar történelmi dokumentumfilm útja. 1956-os Intézet – L'Harmattan Kiadó Budapest, 2011 365 old.

Romsics Ignác (szerk.) (2002) Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemről. Osiris, 2002, 2003, 2005.

Balogh László Levente (2015) A magyar nemzeti áldozatnarratíva változásai. Korall 16. évf. 59. sz. (2015.)

Gyani Gabor: A történelem mint emlék(mű)

A 20. századi magyar történelem korszakai

Vér Eszter Virág: Erzsébet-mítosz, Budapesti Negyed, 52. (2006/2)

Gerő András (2015) Ferenc József és a magyarok. In: A magyar történelem vitatott személyiségei. Szerk.: Nagy Mézes Rita. Kossuth, Budapest, 2015. 180-197. pp.

Romsics Ignác (2018) A Nagy Háború és az 1918–1919-es magyarországi forradalmak. Válogatott tanulmányok; Helikon Kiadó, Bp., 2018

Gyáni Gábor (2014) Az első világháború emlékezete. Élet és Irodalom. LXV. évfolyam, 7. szám

Rényi András (2000) A légből kapott monumentum Mozgó Világ. 26 (2000) 2. (Kun Béla szoborról)

Boros Géza (2003) Trianon köztéri revíziója 1990-2002. Mozgó Világ. - 29. (2003) 2

Feischmidt, Margit (2014) Populáris emlékezetpolitikák és az újnacionalizmus: a Trianon-kultusz társadalmi alapjai. In: Nemzet a mindennapokban. L'Harmattan, Budapest, pp. 51-81.

Kovács Éva (2015) Trianon, avagy „traumatikus fordulat” a magyar történetírásban Korall 16. évf. 59. sz. (2015.)

Turbucz Dávid (2014) A jobboldali radikálisok Horthy-képe a rendszerváltozás után. Búvópatakok – mélyfúrások. Magyar jobboldali – 1945 után. Szerk. Rainer M. János. Bp., 2014. 249–273. [Évkönyv XX.]

Szőts Zoltán Oszkár (2011) A rendszerváltás nyomtatott sajtója és Horthy Miklós újratemetése (1989–1994) Múltunk, 2011/2. | 206–238.

Sárközy, Réka (2012) Lenyomatok. A Don kanyar emlékezetének filmes narratívája. In: Búvópatakok. A feltárás. 1956-os Intézet Évkönyve. OSZK-1956-os Intézet, Budapest, pp. 166-208.

Liska Márton (2006): A holokauszt mint társadalmi traumatizáció. Túlélők, elkövetők és leszármazottaik, Múltunk, 51. évf. 3. sz. / 2006

Kékesi Z. (2011) Haladék. Holokauszt-emlékezet a kortárs művészetben. Budapest: Kijárat.

Pető Andrea (1999) Átvonuló hadsereg, maradandó trauma. Az 1945-ös budapesti nemi erőszak esetek emlékezete. Történelmi Szemle 1999. 1-2. szám

Sélei Nóra (2015) A női test mint áldozat – Polcz Alaine: Asszony a fronton. Korall 16. évf. 59. sz. (2015.)

Deák István (2005) Pokol és felszabadulás BUKSZ 2005

Frazon Zsófia, K. Horváth Zsolt (2002) A megsértett Magyarország: A Terror Háza mint tárgybemutató, emlékmű és politikai rítus. Regio, no. 4 (2002), p. 303-347

K. Horváth Zsolt: Historizált emlékezet mint „személyes történelem”. Az ötvenes évek kirekesztő mechanizmusai az emlékezet és a történelem szemszögéből, Századvég 8, 33-66 pp.

Kovács Éva (szerk.) (2008) Tükörszilánkok. Kádár-korszakok a személyes emlékezetben. MTA Szociológiai Kutatóintézet – 1956-os Intézet.

Somogyvári Lajos (2014) Az iskolán belüli és kívüli nevelés színterei az 1960-as évek Magyarországon – beavatás az úttörőmozgalmi életbe. Iskolakultúra 24.évf. 3.sz.

Szécsényi, András (2017) Holokauszt-reprezentáció a Kádár-korban: A hatvanas évek közéleti és tudományos diskurzusának emlékezetpolitikai vetületei. In: Tanulmányok a holokausztról. Múlt és Jövő, Budapest, pp. 291-329.

Szabó Andrea – Oross Dániel (2013) A múlt jelene – a Kádár-korszak megítélése a fiatalok körében Metszetek - társadalomtudományi folyóirat 2:(2-3) pp. 97–116.

Egyéb információk:

Bármilyen más információ, amely elősegíti a diákok számára a kurzus megismerését.
Az online oktatás során a hallgatók bekapcsolt kamerával vehetnek részt az órán. Ez alól kivételes esetben és alkalmanként felmentés kérhető, a hallgatók ezt külön jelezzék.

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

– *részleges beszámítás/elismerés lehetséges*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Van-e erre lehetőség, ennek formája, lehetőség szerint időpontja

Pl. fogadóóra időpontja, helyszíne, kapcsolatfelvétel módja.

emailben (krizab@g.mome.hu), előre egyeztetve online, esetleg telefonon